

Sygn. akt IV KK 397/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Zbigniew Puskarski

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **M. S.**

skazanego z art. 286 § 3 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 15 września 2021 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w T.

z dnia 18 marca 2014 r., sygn. akt II K [...]

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę M. S. przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w T..

UZASADNIENIE

Wyrokiem nakazowym z dnia 18 marca 2014 r., sygn. akt II K [...], Sąd Rejonowy w T. uznał oskarżonego M. S. za winnego popełnienia występku z art. 286 § 3 k.k. i za ten czyn skazał go, wymierzając mu karę dwóch lat ograniczenia

wolności określając wymiar obowiązku wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne na 40 godzin w stosunku miesięcznym (pkt I wyroku). Ponadto na mocy art. 33 § 2 k.k. sąd ten orzekł wobec oskarżonego grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych określając wysokość stawki dziennej na 10 złotych (pkt II wyroku), a w pkt IV wyroku - na podstawie art. 46 k.k. - orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci obowiązku naprawienia wyrządzonej szkody w całości przez zapłatę kwoty 2062, 62 zł na rzecz C. Sp. jawna z siedzibą w T..

Od powyższego wyroku żadna ze stron nie wniosła sprzeciwu, wskutek czego uprawomocnił się on z dniem 17 kwietnia 2014 r.

Kasację na korzyść skazanego złożył Rzecznik Praw Obywatelskich. Zaskarżając wyrok w całości na korzyść skazanego zarzucił wyrokowi:

„I. Rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa materialnego tj.:

a) art. 34 § 1 k.k. - poprzez wymierzenie M. S. kary dwóch lat ograniczenia wolności, określając obowiązek wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 40 godzin w stosunku miesięcznym, podczas gdy w realiach przedmiotowej sprawy, stosownie do tego przepisu, maksymalny wymiar kary ograniczenia wolności wynosił dwanaście miesięcy;

b) art. 33 § 2 k.k. — poprzez wymierzenie M. S. kary grzywny w oparciu o ten przepis w sytuacji, gdy skazanemu nie wymierzono kary pozbawienia wolności, lecz karę ograniczenia wolności;

II. Rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów postępowania tj. art. 415 § 5 k.p.k. poprzez nałożenie na M. S. środka karnego w postaci obowiązku naprawienia szkody poprzez zapłatę kwoty 2026,62 zł na rzecz C. Spółka Jawna z siedzibą w T., w sytuacji, gdy o tym tożsamym roszczeniu przysługującemu temu podmiotowi względem oskarżonego już prawomocnie orzeczono wyrokiem Sądu Rejonowego w T. z dnia 7 lutego 2011 r. o sygn. akt V GCupr [...].”

Podnosząc powyższe zarzuty, autor kasacji wniósł o: „dopuszczenie dowodu z dokumentów w aktach sprawy Sądu Rejonowego w T., Wydział V Gospodarczy o sygnaturze V GCupr [...] w postaci: pozwu o zapłatę z dnia 15

listopada 2010 r. (data wpływu do Sądu Rejonowego w T.) - k. 2-3, pisma zatytułowanego „ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty” - k. 7, wyroku Sądu Rejonowego w T. z dnia 7 lutego 2011 r. o sygnaturze akt V GCupr (..) - k. 35, na okoliczność tożsamości podmiotowo - przedmiotowej roszczenia pokrzywdzonego Spółki C. Spółka Jawna w T. w łącznej kwocie 2026,62 zł zgłoszonego w postępowaniu karnym z roszczeniem będącym przedmiotem postępowania w sprawie o sygn. V GCupr [...]”,

by w końcowej części *petitum* kasacji wniesć o uchylenie wyroku nakazowego w całości i umorzenie na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. postępowania przeciwko M. S. z uwagi na przedawnienie karalności czynu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, co umożliwia jej rozpoznanie w trybie z art. 535 § 5 k.p.k. Nie wpływa na taką ocenę złożenie wadliwego wniosku końcowego kasacji, czyli domaganie się umorzenia postępowania z powodu przedawnienia karalności czynu przypisanego oskarżonemu; w tym zakresie argumentacja zostanie przedstawiona w końcowej części uzasadnienia. Na wstępie podnieść trzeba, że wszystkie postawione zarzuty są zasadne, przy czym uchylenie wyroku w całości (a nie w części orzeczenia o karze) jest efektem stwierdzenia, iż w wyroku nakazowym orzeczono obok kary ograniczenia wolności także – na niewłaściwej podstawie prawnej (art. 33 § 2 k.k.) – karę grzywny, w sytuacji, gdy zgodnie z art. 500 § 1 k.p.k. oraz art. 502 § 1 k.p.k. może być orzeczona tylko jedna z tych kar. Skoro sąd zdecydował się na orzeczenie w tej sytuacji obok kary ograniczenia wolności fakultatywnej kary grzywny (art. 33 § 2 k.k.), to należy stwierdzić, że uznał za celowe orzeczenie także takiej grzywny, a to z kolei musi prowadzić do wniosku, iż nie istniały podstawy do orzekania w trybie nakazowym, bo ten pozwala na orzeczenie tylko kary jednego rodzaju. Odnosząc się do pierwszego zarzutu kasacji przypomnieć należy, w stanie prawnym obowiązującym zarówno w dacie zarzucanego oskarżonemu czynu, jak i w dacie orzekania przez sąd, przepis art. 34 § 1 k.k. określał, że kara ograniczenia wolności trwa najkrócej miesiąc, najdłużej 12 miesięcy i wymierza się ją w miesiącach. Z tego powodu orzeczenia kary ograniczenia w wysokości dwóch lat stanowiło o rażącym naruszeniu przepisu art. 34 § 1 k.k., a obraza tego przepisu miała istotny wpływ na

treść zaskarżonego wyroku. Trzeba przy tym zauważyć, że z treści zaskarżonego wyroku nie wynika, aby zaistniały jakiekolwiek okoliczności uzasadniające ewentualne skorzystanie z instytucji nadzwyczajnego obostrzenia kary (art. 38 § 2 k.k.) pozwalającej na wymierzenie tego rodzaju kary w wymiarze przekraczającym górną granicę określoną w art. 34 § 1 k.k.

Zasadny jest także drugi zarzut kasacji. Orzeczenie kary grzywny na tej podstawie prawnej jest możliwe tylko w sytuacji orzeczenia kary pozbawienia wolności, a przecież taki rodzaj kary nie został orzeczony (i w trybie nakazowym nie mógł być orzeczony). Rację ma również skarżący zauważając w zarzucie trzecim kasacji, że sąd *meriti* nakładając na oskarżonego, na podstawie art. 46 k.k., obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę kwoty 2062, 62 zł na rzecz C. Sp. jawna z siedzibą w T., rażąco naruszył art. 415 § 1 k.p.k. Przy zaistnieniu tożsamości podmiotowej i przedmiotowej roszczenia, o którym Sąd Rejonowy w T. orzekł także wyrokiem z dnia 7 lutego 2011 r. w sprawie V GCupr [...], (prawomocnym w dniu 1 marca 2011 r. k. 35 akt o sygnaturze V GCupr [...]), w rozpoznawanej sprawie bez wątplenia winna znaleźć zastosowanie klauzula antykumulacyjna z art. 415 § 5 k.p.k., wykluczająca możliwość nałożenia obowiązku naprawienia szkody w oparciu o przepis art. 46 § 1 k.k.

W tej sytuacji zasadność wszystkich zarzutów kasacji musiała prowadzić do uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w T.. W sprawie tej brak jest podstaw do umorzenia postępowania z powodu przedawnienia karalności zarzuczonego oskarżonemu czynu. Czyn ten został popełniony w dniu 26 sierpnia 2010 r. i przy jego zakwalifikowaniu z art. 286 § 3 k.k. termin przedawnienia karalności określony w art. 101 § 1 pkt 4 k.k. wynosił 5 lat. W tym terminie doszło do wszczęcia postępowania przeciwko oskarżonemu, co zgodnie z treścią art. 102 k.k. obowiązującego w dacie czynu oraz w dacie orzekania, skutkowało pierwotnie przedłużeniem okresu przedawnienia o 5 lat, tj. do dnia 26 sierpnia 2020 r. W tym czasie (biegu przedawnienia) doszło jednak do zmiany terminu wskazanego w art. 102 k.k. i wobec wszystkich przestępstw określonych w art. 101 § 1 k.k. termin ten, od dnia 2 marca 2016 r. wynosi lat 10. Oznacza to, że w dacie uchylenia prawomocnego wyroku nakazowego nie doszło do przedawnienia karalności czynu

przypisanego oskarżonemu, albowiem termin ten upłynie dopiero w dniu 26 sierpnia 2025 r. (5 lat z art. 101 § 1 pkt 4 k.k. oraz 10 lat z art. 102 k.k.)

Z tych powodów Sąd Najwyższy uznając kasację Rzecznika Praw Obywatelskich za oczywiście zasadną, uchylił zaskarżony wyrok i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w T. do ponownego rozpoznania.